

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ДИСЦИПЛІН МОВОЗНАВЧОГО ЦИКЛУ ТА НАУКОВОГО ГУРТКА В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

APPLICATION OF INFORMATION DIGITAL TOOLS IN CLASSES OF THE LINGUISTIC BLOCK OF DISCIPLINES AND SCIENTIFIC CIRCLE IN A HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION

Стаття присвячена узагальненню та опису елементів власного досвіду застосування інформаційних цифрових інструментів на заняттях з таких мовознавчих дисциплін, як «Вступ до мовознавства», «Основи академічного письма», «Вступ до слов'янської філології з основами наукових досліджень», «Риторика», а також наукового гуртка «Майстерня академічного слова», що проводяться зі здобувачами освітнього ступеня бакалавра в Ізмаїльському державному гуманітарному університеті. Значна увага приділяється використанню в освітньому процесі як елементарних інформаційних цифрових засобів (Telegram, YouTube, онлайн-словники, різноманітні застосунки для перекладу текстів, гаджети з відеокамерами тощо), так і оригінальних інформаційних цифрових технологій (Padlet, Kahoot!, Mentimeter, Canva), поряд із ефективними методами і прийомами навчання та контролю знань здобувачів вищої освіти бакалаврату (кейс-стаді, рольові ігри, фліп-клас, дискусії, фішбон, карти бажань, проекти тощо). Доводиться, що комплексне застосування цифрових технологій у процесі опанування мовознавчих дисциплін та в роботі наукового гуртка суттєво впливає на якість засвоєння матеріалу здобувачами вищої освіти бакалаврату, розвиває навички інформаційно-цифрової компетентності, необхідної для майбутньої професійної діяльності, критичного мислення, самостійної роботи, креативності; сприяє активній взаємодії з навчальним матеріалом, ефективній комунікації між викладачем і здобувачами вищої освіти, створенню безпечно освітнього простору, в якому панує атмосфера довіри, поваги та натхнення. Автори акцентують увагу на тому, що для результативного використання цифрових інструментів у процесі опанування дисциплін мовознавчого циклу та під час роботи наукового гуртка в закладі вищої освіти потрібно забезпечити наявність належного технічного оснащення, мати мінімальну обізнаність у роботі з цифровими інструментами як науково-педагогічним працівникам, так і здобувачам вищої освіти.

Ключові слова: інформаційні цифрові інструменти, інформаційно-цифрова компетентність, мовознавчі дисципліни, інтерак-

тивне навчання, академічна доброчесність, науковий гурток, інтерактивні засоби, сучасні методи і прийоми навчання.

The article is devoted to the generalization and description of elements of my own experience in using information digital tools in classes by such linguistic disciplines as "Introduction to Linguistics", "Fundamentals of Academic Writing", "Introduction to Slavic Philology with Fundamentals of Scientific Research", "Rhetoric", as well as the scientific circle "Academic Word Workshop", which are held with bachelor's degree applicants at Izmail State University of Humanities. Considerable attention is paid to the use in the educational process of both elementary information digital tools (Telegram, YouTube, online dictionaries, various applications for translating texts, gadgets with video cameras, etc.), and original information digital technologies (Padlet, Kahoot!, Mentimeter, Canva), along with effective methods and techniques for teaching and controlling the knowledge of bachelor's degree students (case studies, role-playing games, flip-class, discussions, fishbone, wish maps, projects, etc.). It is proved that the complex use of digital technologies in the process of mastering linguistic disciplines and in the work of the scientific circle significantly affects the quality of assimilation of the material by bachelor's degree students, develops the skills of information and digital competence necessary for future professional activity, critical thinking, independent work, and creativity; promotes active interaction with educational material, effective communication between the teacher and higher education students, system organization of a safe educational space in which an atmosphere of trust, respect and inspiration reigns. The authors emphasize that for the effective use of digital tools in the process of mastering the disciplines of the linguistic cycle and during the work of the scientific circle in a higher education institution, it is necessary to ensure the availability of appropriate technical equipment, to have minimal awareness of working with digital tools for both scientific and pedagogical workers and higher education students.

Key words: information digital tools, information and digital competence, linguistic disciplines, interactive learning, academic integrity, scientific circle, interactive tools, modern methods and techniques of teaching.

УДК 378.147:004:[81:061:001.89]
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/81.2.33>

Глушук С.В.,
канд. пед. наук,
доцент кафедри романо-германської
філології та методики навчання
іноземних мов
Ізмаїльського державного гуманітарного
університету

Маланюк М.І.,
студент II курсу факультету управління,
адміністрування та інформаційної
діяльності
Ізмаїльського державного гуманітарного
університету

Постановка проблеми. Серед переліку загальних компетентностей, якими повинні оволодіти здобувачі вищої освіти бакалаврату Ізмаїльського державного гуманітарного університету, важливе місце посідає здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології у майбутній професійній діяльності, а також вільно володіти державною мовою як усно, так і письмово. Зважаючи на це, особливої значущості набуває проблема

активізації застосування інформаційних цифрових технологій і засобів у процесі викладання освітніх компонентів мовознавчого циклу здобувачам вищої освіти бакалаврату.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як свідчить аналіз чималої кількості публікацій дослідників, проблема впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес закладів вищої освіти не є новою, проте вона

потребує подальшого розв'язання, оскільки на кожному етапі розвитку науки з'являються новітні технології та засоби інформаційної комунікації.

Наразі науковці спрямовують свою увагу на такі важливі аспекти обраної нами проблеми: І.М. Калиновська, Е.К. Коляда досліджують вплив мультимодальних презентацій на сприйняття й засвоєння інформації у курсі з академічного письма та риторики [1]; О.М. Кохан, О.Г. Магден, Н.О. Михайлова аналізують сучасні методи та інноваційні технології викладання іноземної мови в закладах вищої освіти [2]; О.В. Кравець ділиться досвідом застосування додатків Google при вивченні української мови та літератури [3]; І.М. Мосій, О.А. Чаплик, Г.З. Штангрет описують процес розробки та впровадження інтерактивних методик – онлайн-інструментів для навчання іноземної мови [4]; С.А. Нещерет зосереджує увагу на інформаційно-цифровій компетентності вчителя як необхідній умові здійснення освітнього процесу у воєнний час [5]; Х.В. Трач, Л.О. Негода репрезентують особливості використання медіа-інструментів як інноваційний компонент у закладах вищої освіти [6]; Н.М. Яригіна показує інноваційні підходи та результати застосування комп'ютерних технологій у викладанні англійської мови як іноземної [7] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Значна кількість наукових статей з досліджуваної проблеми, на наш погляд, ще не є доказом того, що вона розв'язана. До того ж, практика викладання та спілкування зі здобувачами вищої освіти бакалаврату Ізмаїльського державного гуманітарного університету свідчить про недостатнє і несистематичне використання інформаційних цифрових засобів у процесі опанування освітніх компонентів. Певною мірою це стосується і навчальних дисциплін мовознавчого циклу та наукового гуртка «Майстерня академічного слова» в закладі вищої освіти.

Формулювання цілей статті. Метою нашої наукової розвідки є узагальнення та опис елементів власного досвіду комплексного застосування інформаційних цифрових засобів та технологій у процесі викладання майбутнім бакалаврам таких освітніх компонентів мовознавчого циклу, як-от: «Вступ до мовознавства», «Вступ до слов'янської філології з основами наукових досліджень», «Основи академічного письма», «Риторика», що вивчаються на першому курсі бакалаврату Ізмаїльського державного гуманітарного університету, а також наукового гуртка «Майстерня академічного слова», учасниками котрого є здобувачі вищої освіти другого курсу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Репрезентуємо елементи власного досвіду застосування інформаційних цифрових засобів на заняттях з названих вище мовознавчих дисциплін та наукового гуртка «Майстерня академічного слова». Передусім зазначимо, що ми

використовуємо у своїй діяльності як елементарні цифрові засоби, як-от: Telegram, YouTube, онлайн-словники, різноманітні застосунки для перекладу текстів, гаджети з відеокамерами тощо, так і оригінальні інформаційні цифрові технології, зокрема Padlet, Kahoot!, Mentimeter, Canva, застосовуючи при цьому сучасні методи і прийоми навчання та контролю знань здобувачів вищої освіти бакалаврату (зокрема, кейс-study, рольові ігри, фліп-клас, дискусії, фішбон, карти бажань, проекти тощо).

Зупинимось на короткому описі деяких можливостей цифрових продуктів Kahoot!, Canva, Padlet, Mentimeter, які ми намагаємось застосовувати у власній професійній діяльності якнайчастіше. Так, Kahoot! – це платформа, за допомогою якої проводимо інтерактивні тестування. Робота з Kahoot! викликає у здобувачів вищої освіти живий інтерес, залишає у них тільки позитивні емоції, коли проводиться тестування, завжди відчувається жага студентів до змагання за першість у рівні власних знань.

Canva – це багатофункціональна платформа, яка надає можливість доповнити лекційні, практичні та семінарські заняття, дозволяючи нам використовувати новітні інтерактивні презентації, візуальні ефекти котрої викликають у здобувачів вищої освіти не лише підвищений інтерес до навчального матеріалу, але й естетичне задоволення під час його опанування, адже в арсеналі цієї платформи є різні інструменти та засоби, які дозволяють зробити навчальне заняття ефективним. Наприклад, інтерактивно-віртуальна дошка в Canva уможливлює створення на ній плану заняття, розміщення відео, фото, текстового матеріалу й багато чого іншого.

Padlet – це інтерактивна дошка, яку ми використовуємо для: 1) створення інформаційної дошки про події або заплановані цілі на заняття; 2) проведення рефлексій; 3) розробки лекційних, семінарських та практичних занять за власним сценарієм, до якого додаємо необхідні тексти, аудіо, відео, фото, інтерактивні вправи та ін.

Mentimeter – інтерактивний інструмент, який ми зазвичай застосовуємо для знайомства здобувачів вищої освіти з новою темою. Приєднуючись до платформи за допомогою QR-коду, студенти відповідають на питання, наприклад: опишіть одним словом, що для вас означає поняття «риторика», і мають можливість репрезентувати своє бачення терміна, а з їхніх відповідей формується хмара слів, яка допомагає викладачеві зрозуміти обізнаність студентів з теми заняття. Такий вид роботи активізує мозкову діяльність здобувачів вищої освіти, урізноманітнює навчальний процес.

Крім вище названих інформаційних цифрових інструментів, під час проведення лекцій і семінарських занять, наприклад, з дисципліни «Вступ до мовознавства» ми використовуємо

Google-перекладач та сервіси онлайн-словників з обов'язковим озвученням вимови слів різними індоєвропейськими мовами, знаходимо разом зі здобувачами вищої освіти відповідники найбільш уживаних слів, наприклад, у сино-тибетській мовній сім'ї. До того ж за тлумачними онлайн-словниками з'ясовуємо значення слів, виявляємо їх кількість, уточнюємо причини багатозначності лексем і т. п.

Розповідаючи про деякі особливості однієї із мов сино-тибетської мовної сім'ї (китайської), ми пропонуємо здобувачам вищої освіти не лише прослухати озвучення слів, фраз, речень за допомогою Google-перекладача, але й кілька хвилин відводимо на прослуховування пісні китайською мовою.

Щоб перевірити знання студентів засвоєного на лекційних заняттях матеріалу, наприклад, з освітнього компонента «Основи академічного письма» проводимо інтерактивне тестування за допомогою платформи Kahoot!, що викликає у них живий інтерес, жагу до змагання за першість, швидкість реакції та необхідність застосування навичок критичного мислення.

Принагідно зауважимо, що в нашому університеті традиційно щоосені проходить марафон академічної доброчесності. У жовтні 2024 р. ми проводили інтерактивний воркшоп «Академічна доброчесність: відкрий свій шлях» (<http://idgu.edu.ua/54014>), саме тоді першокурсники отримали завдання скласти групову або власну карту бажань із зазначенням індивідуальної освітньої траєкторії. А вже на практичних заняттях з основ академічного письма у другому семестрі здобувачі вищої освіти демонстрували свої презентації, створені за допомогою різних засобів, наприклад, Canva, PowerPoint, Gamma. Представляючи свої карти бажань, студенти набували також і практичних навичок роботи з інтерактивною панеллю, що є корисним для їхньої майбутньої професійної діяльності. Першокурсники під час захисту своєї карти бажань мали змогу ділитися власними цілями на опанування дисциплін та планами на майбутнє активне професійне життя, розвиваючи і свою риторичну компетентність (на жаль, доводиться констатувати, що останнім часом почастишали випадки замкненості першокурсників та їх страху виступу перед аудиторією). При цьому панує атмосфера безпечного освітнього простору, де відчувається підтримка та зацікавленість у планах кожного присутнього.

Викладаючи освітній компонент «Риторика», ми застосовуємо метод «погляд з боку», який полягає в тому, щоб проаналізувати ораторські здібності студентів (їх мовлення, тон і тембр голосу, інтонацію, жести, міміку, погляд, поставу та ін.), виявити та виправити можливі помилки у процесі виступу. На семінарських заняттях робимо відеозаписи риторичної діяльності здобувачів вищої освіти, коли вони беруть участь у рольових іграх,

самопрезентаціях, дискусіях, аналізі кейсів тощо. Після детального розгляду відеозаписів здобувачі вищої освіти роблять висновки про припустимість/неприпустимість подібної мовленнєвої поведінки у майбутніх виступах.

Застосування інформаційних цифрових засобів і новітніх методів навчання (фліп-клас, дискусії, фішбон, проєкти тощо) у процесі опанування освітнього компонента «Вступ до слов'янської філології та основи наукових досліджень» дозволило, за відгуками студентів, перевернути уявлення про цю дисципліну. Під час викладання використовуємо всі перелічені нами цифрові засоби та інноваційні підходи до навчання, наприклад: здобувачі вищої освіти отримують завдання знайти в YouTube відеоматеріали і проаналізувати мовлення представників інших слов'янських народів, зіставити його зі специфічним мовленням українців.

У процесі роботи наукового гуртка «Майстерня академічного слова» (<http://idgu.edu.ua/54662>), який проводимо в online-форматі за допомогою Google-meet, ми також застосовуємо всі описані інформаційні цифрові інструменти, зокрема для презентації плану роботи кожного засідання, матеріалу для засвоєння та ін. Принагідно зауважимо, що гуртківці активно допомагають першокурсникам з підготовкою до практичних занять з основ академічного письма, консультують з питань написання академічних текстів тощо.

Варто зазначити, що використання інформаційних цифрових засобів на заняттях з дисциплін мовознавчого циклу та наукового гуртка викликає у здобувачів вищої освіти ефект зацікавленості, який заохочує до опанування знань, але для комплексної роботи потрібна аудиторія з необхідним системним цифровим обладнанням. У нашому досвіді іноді траплялися випадки відсутності такого обладнання в аудиторії. В цьому разі ми застосовуємо елементарні цифрові технології, наприклад, Telegram: до створеної заздалегідь групи здобувачі вищої освіти завантажують свої презентації, зокрема, під час проведення кейс-стаді з теми «Всесвітньо відомі випадки плагіату в освіті, науці, мистецтві» на занятті з теми «Плагіат в Україні та світі» з курсу «Основи академічного письма», розглядають презентаційний матеріал кожен у своєму ґаджеті, аналізують, ставлять уточнюючі питання, якщо вони виникають.

Висновки. Таким чином, використання інформаційних цифрових інструментів на заняттях з дисциплін мовознавчого циклу та наукового гуртка в закладі вищої освіти відкриває широкі можливості не тільки для здобувачів вищої освіти бакалаврату, але й для науково-педагогічних працівників університету, робить процес опанування знань динамічнішим, інтерактивнішим і результативнішим, сприяє формуванню професійного іміджу фахівця нового покоління.

Проблема застосування інформаційних цифрових технологій в освітньому процесі закладу вищої освіти перебуватиме в центрі нашої уваги й у подальшому.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Калиновська І.М., Коляда Е.К. Вплив мультимодальних презентацій на сприйняття й засвоєння інформації у курсі з академічного письма та риторики. *Інноваційна педагогіка*. Одеса, 2024. Вип. 74. С. 310–313. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2024/74/60.pdf> (дата звернення: 24.03.2025)
2. Кохан О. М., Магден О. Г., Михайлова Н. О. Сучасні методи та інноваційні технології викладання іноземної мови в закладах вищої освіти. *Наукові записки*. 2024. № 213 С. 164–168. URL: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1759> (дата звернення: 24.03.2025).
3. Кравець О.В. Застосування Google додатків на уроках української мови та літератури. *Мова й література у вимірах сьогодення: мовознавчий та лінгводидактичний аспекти* : Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції педагогічних, науково-педагогічних працівників та студентів (м. Чернігів, 21–22 лютого 2024 р.). Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. С. 59–60.
4. Мосій І.М., Чаплик О.А., Штангрет Г.З. Онлайн-інструменти для навчання іноземної мови: розробка та впровадження інтерактивних методик. *Інноваційна педагогіка*. Одеса, 2024. Вип. 75. С. 286–291. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2024/75/57.pdf> (дата звернення: 24.03.2025)
5. Нещерет С.А. Інформаційно-цифрова компетентність учителя як необхідна умова здійснення освітнього процесу у воєнний час. *Мова й література у вимірах сьогодення: мовознавчий та лінгводидактичний аспекти* : Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції педагогічних, науково-педагогічних працівників та студентів (м. Чернігів, 21–22 лютого 2024 р.). Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. С. 83–84.
6. Трач Х.В., Негода Л.О. Використання медіа-інструментів як інноваційний компонент у закладах вищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. Одеса, 2024. Вип. 75. С. 296–302. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2024/75/59.pdf> (дата звернення: 24.03.2025)
7. Яригіна Н.М. Використання комп'ютерних технологій у викладанні англійської мови як іноземної: інноваційні підходи та результати. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 75. С. 73–76. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2024/75/14.pdf> (дата звернення: 24.03.2025)